

PREINAČENJA

1.

Neimariš kulu svetilju
Telom i umorom
A vetar raznosi kriticama sedam mrakova
Jave nemaš

Neimariš okove spavaćima
Rastočenom krolju
A let je sunovratan kroz neiscrpnu noć
Sna nemaš

Neimariš branu belokosnu
Razbijenim grudima
A neistraženi časovi nezabravjeni odlaze
Reči nemaš

2.

Ako si na zakazanom mestu
U svojoj maloj galaksiji
Ako već moraš biti prisutna
I u smeni podižnih doba
Onda ostani dobro sakrivena
Za korenje među rastresitom zemljom
Vlaga je u pokretu
Dubina joj ne odoleva
I neće prevaleti put
Iz ovog uhodanog privida
U sazvežđe novo

Miriši prispelo cvetće miriši inje
Iz jagodica prstiju vadi iglice visoke šume
Ili nastavi da ležiš
I budi događaj u kretanju
Tvoje male galaksije
I budi nezatravljeno oko budi nezatrto uho
Između svesti o dolasku
I vesti o neizbežnom odlasku
Ostani tako zadata i utvrdi razliku
Smenjivanje godišnjih doba ionako je prolazno

Onda privilegij uz prve ponuđene bokove
Ovom ivicom ionako prestaje sigurnost
I neće se više vratiti toplim belinama zime
Tu su zamke međuprostora i praznina
Tu su i delovi izlomljenih igračka u vremenu
Koje stavlja običnu reč na prvo pravo mesto
U satvorenoj pesmi tvoje male galaksije

Ako si već na zakazanom mestu
Onda je stvarno bolje da ostaneš
I zemlja te podnosi
I zidovi trpe
I nebasa te podrazumevaju
A smenjivanje je kao šarena duga
Što u začuđenim očima netom zgasne
I još više
Kao miris sobe posle dugog sna
Što u probuđenom biću netom zamre

Gde već jesi
Vlaga je u pokretu
Svetlost u zadnjem prsku prema svetu
Mada možda ležiš
Mada možda čekaš
Svoj pravi čas svoj dobar hip.

3.

Ako si na zakazanom mestu za novi krug
Ako si već pri svesti o započetom i odigranom
Udahni sada tu odnegovanost baškona

ne ubiše kamenom ili čine drugim — šapatuo je starac a oči mu od suza postajahu krmeljive.

Nepoznati čovek je stajao na kamionu kao milostivo božanstvo. Pozivao je ljude i delio im konzerve mlečnog brašna i jaja u prahu.

— Kakve su to kokoši? — pitala je jedna žena — kakve su to kokoši koje snesu jaja u prahu, i kakvi su to ljudi koji mužu prah iz krava.

Ljudi su slegali ramenima i podvezivali džakove. Neke od žena su se zaklanjale i probale haljine od sumnih svila malo oprane po šavovima. Vrtele su se, trljale ih među prstima, njašile ih i kikatale se. Zatim su oblačile čarape koje su im dosezale čak do toplih prepona, raširenih od ranjavanja. Muževi su se obliživali oko njih, obletali kao oko novih žena. Oni ih nikada od sad nisu videli i svilenim haljinama sa svetlim kaičićima prepašanim oko debelih stomaka. Nikada im nisu videli noge u glatkim čarapama podignute na debele štikle.

— Živela UNRRA — ponovo povikaše ljudi vraćajući se u kuće.

Kada su izašli napoleju muškercu su bili u crvenim i žutim odelima. Neki su nosili i vojničke bluze. Bluze su sigurno bile sa ubijenih vojnika. Jer su bile neoprane i imale zasušenu krv sproveda. Pa, ipak, svi su pravili razdeljke češagijama i nisu se prepoznicali kada bi stali pred ogledala koja su za seno kupovali od cigana. Bili su šarene kao u karnevalske praznike.

— Mi se oblačimo — viknu jedan čovek — a puštamo da izdajnik drugi truje.

I čovek pokaza na njihve sumračne i oglodane. Ljudi su trčali tamo i približavajući se sve su bolje prepoznicali čoveka kome su ruke bile vezane kanapom.

— Judo — vikali su ljudi i pljuvali ga u lice — ti si odbrojao svoje dane i nemaš šta više da brojiš.

Juda je žmirkao i smeškao se. Po obrazima su mu tekle žute ljige i pljuvačka.

— Ja sam vam samo pomogao — govorio je Juda — ja sam samo omogućavao ljudima da postanu heroji. Jer sam izdajući ljude, ja radio protiv sebe. Ali vi ne možete to da razumete.

— Smrt za njega — viknu neko — on hoće da se izvlači rećima. On hoće da nas prinudi da ga slušamo.

— Judo, strvino crvljiva — vikali su tuberkulozni i

Koraci u dubini
Koraci po pločniku što te čeka
I ostaci leda u nadnetom oblaku
Uporno troše i vid i sluh

Samo pogledaj
Zamreće u cvetu i zvona što tonu
Kao i pre bez nadnetog oblaka
Kao i uvek kada je vedro
I manje i više prozračno i modro
Od svakodnevnog života

Ako si na prozircu u ko zna kojoj
U lo zna čijoj svetlošću godini
Pogledaj sada i kroz taj otvoreni prozor
Reka nezabravljena teče
Hlape nesaniče iz čaše međuočja
I java kolo poricanja vodi
Za usne školjke u tišini
Za vidna polja u praznini

4.

Sestrinski kidišeš na zajedničku masku
Loviš pravila igre u nezarošena ogledala

I pišaš
Ovu tromost ovaj stišani raskoš pišaš
Šta održava one koji su u kretu

I dok skidaš rublje
Kako bi bilo lepo kako jekovito
Da se daš smesti
Ili da dohvaš ti stolicu za naslon
Da je pomeriš ma u kom pravcu
Ili stara lica u novom okviru da okreneš
Za ovu priliku prema zajedničkom zidu
Zatvori bar tu kutijicu s kremom za lice
Ovo je čas u kome treba zatvoriti sve
Što podseća na mrtve krugove
U njemu nema tajne za one koji odlaze

Ovo je čas
Lakši od vazduha
Teži od mjeđi
U njemu praznine prazninu kote

5.

Smiri se
U šarenoj nežnosti prizemljara
Smiri se na sećuju uspavlivanja
U mlakim potleušicama spavaća
Smiri se
Kao crv zatečen kako teško diše
U zgružanoj krvi otvorenih rana
Smiri se i moli blagoslov
Obnavljanju koje nas ponavlja

Smiri se u osi sunceokreta
(O kome sada nije reč)
Smiri se smiri na pragu izbora
I gledaj da baciš kokcu visoko
Da je baciš nebu pod oblake
Da se više ovdje ne raziga
Da se ne klata tamo i opamo

Neka se uči redu

6.

Ostani topli i sa velikim suncem
Sa svakim dolaskom
Među njihova četiri zida

opkoljavali ga da bi ga pljuvali. Otvorili su usta i ukazivali su im se crvene i zagonetne desni.

Juda se i dalje smeškao.

— Za svaki rat su potrebne Jude — govorio je Juda — potrebni su i heroji koje će obesiti zbog toga. Ali vi ni to ne možete da razumete.

Nebo je bilo mutno kao bare na drumu. Nad zemljom su graktali gavrani i naokolo se raspadale magle. Sva je promaja bila vezana po međama, za njihove vazdušaste grane-međaše i sve je naokolo bilo nepokretno. Ljudi su gacali po blatu skupljali ga opancima i prskali se straga. A bili su prvi put tako lepo obučeni, gore.

— Zbog ovakvih izdajica — zbog ovakvih su žene naučile da čekaju poginule mužve, ne hoteti da veruju da su poginuli. Nadaju se i varaju se jer su im gatare to pročitale na njihovim belizama.

— Ovaj je — dodade drugi — ovaj je s neprijateljskim vojnicima ganjao žene po njivama i dovodio ih do ludila.

I muškerci su se redali oko njega. Juda je povijao glavu ka mrokro zemlji. Krio ju je kao od otrovnih radavina. Zatim je gledao u vis, i gnevna lica ljudi koji su kružili oko njega i zakopčavali pantalone. Činilo mu se da je uhvaćen i smanjen od nekog tamnog oblaka s poganim pipcima. Gledao je i premirao.

— Vaše mokrake nisu slane — rekao je Juda — moja je slana.

— Osušite ti se i zardajte ti — vikali su ljudi — još malo pa će zardati i tebi.

I opet su ga zaklanjali i nadnosili se nad njim. Otvorao je on širom oči, kolutao je njima kao pegavim vockama nataknutim na živu, svetlosnu nit koja se cedia iz njihove sredine;

Video je ženu na krstini ječmenovog snoplja kako poseže negde ka nebu. Možda je time htela da bude bliže duši svog muža koga su ranije pokupili na streljanje tuđi vojnici po jednoj odluci. A padala je kiša i žena je bila osvetljavana munjama boje prolećne duge. Gledao ju je on i nije znao da li njega tako glasno proklinje ili nekoga na nebu. Suze su joj se mešale s kišom a možda su i kišne kapi bile njene suze. Možda je samo zbog toga i počela kiša. I deca su oko nje plakala uvlačeći se među debelo snoplje. Smejao

Fredano si padala napred i nazad
I svetlost prospala kao zvezda stajaćica
Pogledom u tamno zakucana
Kada se suzalo za tvoje pad
Kako si im otvorila i pokazala sedmo nebo
Koliko porastoše u doba tvojih dolazaka
O tome čuti ptica zajednička
Polašena padom otvaranjem i rastom

Ostani topli i sa velikim suncem
Sa svakim novim krugom
Tvoja se igra iz sebe same radala
I sada je dobro
Stvar se sama po sebi nekako uredila
I sada uspešni svezati kraj s krajem
Žeženog leta koje kali pomisao
Na isprazne ure i jalove dane
Kroz zgusnute preprečene postove

Pesma je u padu kad telo zataji
Netom se otvoreno nebo okrene iznad glave
I reči zarastu u neprozir gust kao blato
Sve to biva zbog bića
Obuzetog padom otvaranjem i rastom

Ostani topli i sa velikim suncem
Sa udesom ženika između neba i zemlje
Tvoja je telesnost izdašna
I vremena će doći
Da lepo i pregledno središ svet utisaka
Onda će možda da iskrane
(A to se nikada pouzdana ne zna)
Još jedna mlaka slika
Slična kasnom cvetanju u saksijama
Slika u kojoj se ne može opstati
Ali kojom se svojiski možeš poslužiti
Njome ćeš jedan svet tumbre okrenuti
Zatim ćeš se lako pokrenuti
Levo i desno predelima svoje galaksije
Tek toliko da se krećeš
I da igraćeš opomeneš
Kako je pod velikim suncem sve moguće

Svi su već napolu i evo veče opet pada
I otvoreni gradovi bruje u muzici vodopada
I minareta urastaju u tmscu iskovano od tamna zlata
I sve se troši i sklanjaju
Obavljeno padom otvaranjem i rastom

Ostani topli i sa velikim suncem
Sa svakim novim otvorenim krugom
Vode tvoje ceste sve dalje i dalje
Kroz ove titrave ove neumorne jeke
Začete ko zna gde i zašto

A i vreme čini svoje
U čvorove veže javke i opomene
Pa prelaziš s jednog na drugi
I ideš
I hodati
Na vatra i vodu podsećaš
Neumorno
Neumitno
Kao šetalica ure

I evo zemlja sklapa oči pred zadatim padom
I evo otvaranja ova pribode se kraju
I evo odumire izvesnost i pesme nepokorno rastu
O bolno krvi i mesa
Kažnjeno padom otvaranjem i rastom

Ostani topli i sa velikim suncem
Sa opalom snagom odradila
Ti si odlazila odlazila odlazila
I rasprostrirala se jutrima
Kao potmula zvonjava (iz praznih hramova)
Po ulicama mostovima trgovima po licima
I jedan čitav svet je odlazio odlazio
Sa svojom pesmom
Sa njenim blagom
Sa njegovim sjajem
Odlazio

se samo Juda pojavljen na nekom prozoru, zagledan u žene koje su se vrtale, uplakane, iz crkve. Žene su umivale lica u vodojazini i bacale šeravice preko glave. Zatim su koračale tri puta napred, dva puta nazad i tako ulazile u kuće da očiste sobnu nečistoću.

„Ako te oko tvoje sabažnjuje iskopaj ga — mislio je Juda — ali ja to nisam uradio i niko ne može da razume zašto. Niko ne može da me razume od ovih ljudi koji mi spremaju san koji nigde ne završava. Jer će taj san biti san mrtvaca. A Isus je rekao apostolima: I dok se radani neko će tri puta zaboraviti na moje reči. I uradi to Juda, a Juda sam bio ja i znao sam to. Ali sada i Isus ima moje progovno jer je bio na mojoj strani i imali smo ista iskušenja.“

Obruč ljudi se ponovo stešnjavalo kao magle unaokolo koje su ličile na vazdušaste planine pakla sa freski iz crkve.

— Završite prvo s bogom — govorio je Juda — jer su moji grehovi i njegovi grehovi i jer sam ja vas više ujedinio protiv sebe a ne on. Greška je moja samo u tome što sam zakasnio — govorio je Juda i brisao upljivano lice kolonima.

— Zato ti on ubrjava smrt — pištao je neki požbojni glas nad njegovim presamićenim i mokrim telom.

Odveli su ga u njive koje su bile kao na čardak podignute. Sa jabuke preko koje prebačise konopac pobežose soje i odleteše ka selu. Mnogo je ruku podiglo Judu, izdiglo ga.

Jabuka se zanjihala i s nje padao poslednji žuti list.

Kao da je to bila poslednja žuta ptica koja nije otišla s jatom.

— Pade njegov list — reče neko — odlete mu duša.

Već se smrkavalo i ljudi su se udaljivali preko gnjiilih stnjista. Iza njih je visio Juda kao plašilo iscedeno iz okolnih magli, kao prikaza zgrušana u sumraku.

— Da mu polomimo noge — reče neko — trebalo je da mu polomimo i noge da ne može da se vrati ni kao mrtvac.

— Pao je njegov list — ponavljao je neko među ljudima — i taj list nikad više neće da se vrati na jabuku.

(Preveo s makedonskog Slobodan MIČKOVIĆ)